

การศึกษาผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ของสมุทประชาชนจังหวัดเชียงใหม่

นางลลิตา รุ่งวิสัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๖

ISBN 974-561-982-5

010306

i 17155746

A STUDY OF USERS AND NONUSERS
OF CHIANG MAI PUBLIC LIBRARY

Mrs. Ladda Rungvisai

Mrs. Ladda

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Sciences
Graduate School
Chulalongkorn University
1983

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาผู้ใช้และผู้ไม่ใช่ของสมุดประชาชน
จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นางลลิตา รุ่งวิสัย

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณิ วราทร
ดร. ณรงค์ศักดิ์ จันทร์นวล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตร ปริญญาโท

[Signature] คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature] ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อัมพร ทิษระ)

[Signature] กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพรรณิ วราทร)

[Signature] กรรมการ
(ดร. ณรงค์ศักดิ์ จันทร์นวล)

[Signature] กรรมการ
(อาจารย์เรณู เขียวข้อ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน

จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อ

นางสศกกา รุ่งวิสัย

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณี วรรณ

ดร. นรงค์ศักดิ์ จันทน์นวล

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา

๒๕๒๕

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาถึงเหตุผลและมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ประชาชนสนใจหรือไม่สนใจไปใช้บริการของห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ หักนคคิของผู้ใช้ที่มีต่อห้องสมุด รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ของห้องสมุด

วิธีวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุด คือแบบสัมภาษณ์ ประชากรในการวิจัยได้แก่ผู้มีอายุอาศัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ทั้งชายและหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๗ ปีขึ้นไปจำนวน ๒๐๐ คน ได้จำแนกประชากรออกเป็น ๒ กลุ่มเท่า ๆ กันคือ ผู้ใช้ห้องสมุดฯ เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ และกลุ่มผู้ไม่ใช้ห้องสมุดฯ เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ การทดสอบค่าไคสแควร์ (χ^2) และ t-test

ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ใช้และผู้ไม่ใช้มีความแตกต่างกันในระคับมอายุ ระคับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการชมรมว่ามีห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนทันนระบะเวลาที่อยู่อาศัยในเชียงใหม่ ระยะทางระหว่างที่อยู่อาศัยกับห้องสมุด ประชาชนา และความทันสมัยของผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ ไม่แตกต่างกัน

ในค่านักทัศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่
 ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดในค่านเวลาที่เปิดบริการ วารสารวิชาการ
 นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จำนวนหนังสือ บรรยากาศของห้องสมุด และการบริการ
 ของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด อย่างไรก็ตามผู้ใช้ยังมีความไม่พอใจในค่านภัตตราการ
 นวนิยาย ที่นั่งอ่าน บริการค่านโสตทัศนูปกรณ์ และการบริการสำหรับเด็ก

ส่วนเหตุผลที่ผู้ใช้ไม่ไปใช้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่
 มีหลายประการ เช่น ห้องสมุดอยู่ไกลจากที่พัก ไม่สนใจไปใช้ห้องสมุด การเดินทาง
 ไม่สะดวก และคิดว่าหนังสือในห้องสมุดไม่เหมาะสมกับตน

นอกจากนี้ยังพบข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ เช่น ผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ทราบว่า
 ห้องสมุดประชาชนโดยบังเอิญ บริการที่ต้องการให้มิได้แก่การบรรยายความรู้
 ทางวิทยุและโทรทัศน์ และห้องสมุดเคลื่อนที่สัปดาห์ละครั้ง ผู้ใช้ไปใช้ห้องสมุด
 ประชาชนเชียงใหม่มากกว่าหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ เพื่ออ่านหนังสือ และให้ความสนใจ
 บริการการอ่านและนวนิยายมากที่สุด สมาชิกในบ้านของผู้ใช้ส่วนใหญ่เคยใช้
 ห้องสมุดแห่งอื่น แม้ว่าจะไม่เคยฝากยืมหนังสือจากห้องสมุดประชาชน ๆ แต่ก็
 ต้องการไปใช้ห้องสมุดประชาชน ๆ

จากผลการวิจัยได้เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงห้องสมุดประชาชน
 จังหวัดเชียงใหม่คือ ควรส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้ห้องสมุดมากขึ้น โดยการ
 ปรับปรุงบริการค่านต่าง ๆ ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ เพิ่มหนังสือใหม่ ปรับปรุง
 บรรยากาศภายในห้องสมุด จัดกิจกรรมพิเศษให้ห้องสมุดเป็นที่รู้จักของชุมชน
 มากขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง
 และแกไขงานค่านบริการ ของห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีประสิทธิภาพ
 ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถให้เป็นตัวอย่างและแนวทางในการปรับปรุงงาน
 ห้องสมุดประชาชนของจังหวัดอื่นต่อไปอีกด้วย

Thesis Title A Study of Users and Nonusers of
Public Library
Name Assistant Professor Suphanee Varathorn
Dr. Narongsak Channual
Department Library Sciences
Academic Year 1982

Abstract

The purposes of this thesis are to study the reasons and factors influencing the interest and disinterest of the people in using Chiang Mai Public Library, to explore the user's attitudes, and to find out problems of this library.

The research methodology used for acquiring data on user and nonuser is questionnaire. The population of the research are 200 people, both male and female, 17 years of age and over, living in the Chiang Mai municipal area. The population are evenly divided into two groups. Users are selected by accidental sampling and nonusers are selected by systematic sampling. The data are analyzed and presented in percentage, Chi-squares, and t-test.

The research results show that there are some differences between user and nonuser regarding age, level of education, occupation, income, and information

about the existence of the library. Considering the period of inhabitation in Chiang Mai, the distance between thier residences and the library and thier modernity, no difference is found.

In considering the users' attitudes towards the library, it is found that most of the users have favourable attitudes on the service hour, journals, magazines, newspapers, number of books, the library's atmosphere and the services offered by the library staffs. However, the users are dissatisfied with the card catalogs, the fictions, number of the seats, audiovisual services and children services.

The nonusers have many reasons for not using the library, for instance, the distance between thier home and the library, the disinterest in the library, the inconvenience of the communication to the library and the feeling that the books available in the library are not suitable for them.

Apart from the mentioned results, some other facts found out by this research are as follow:-

The users and nonusers know the existence of the Chiang Mai Public Library by chance. The services decided are lectures on radio and television and a visit by mobile library service every week.

The users visit the library more than once a week, in order to read books. Among all services and collections

of the library they show the most interest on the reader's service and the fictions.

As for the nonusers, it is also found that members in most of thier family used to use some other library. Although they never asked anyone to borrow books from Chiang Mai Public Library they still want to use the library.

According to the research results, it is recommended that the Chiang Mai Public Library encourage more people to use the library. Aspects to be improved are the library services, the public relations and the library atmosphere. The library should provide more new books and organize special activities to make the library well known to the public.

The findings of this research could be used as means for effective improvement of the library services. Moreover, they could be as guidelines for the public libraries of other provinces in coping with similar problems.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณณี วราทร ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร. ผนังศักดิ์ จันทน์วอล ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมทางก้านสถิติ ที่ได้กรุณาใช้เวลาเอาใจใส่ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการดำเนินงานวิจัย และตรวจแก้ไขตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ

นอกจากนี้ยังขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอาจารย์เรณู เปี้ยชื้อ ศึกษาานิเทศกรรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่กรุณาใช้เวลาเป็นกรรมการสอบครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์เสนาะ บุญเทือง คุณนฤมล พงษ์ไพมุลย์ แห่งกรรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดประชาชนอย่างละเอียด และกราบขอบพระคุณ คุณนวลศรี อิศรางกูร ณ อยุธยา อาจารย์ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และการสำรวจข้อมูลอื่นๆ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ลัดดา รุ่งวิสัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๑๑
รายการตารางประกอบ	๑๓
รายการแผนภูมิ แผนผัง และแผนที่ประกอบ	๑๓
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
งานวิจัยในต่างประเทศ	๔
งานวิจัยในประเทศไทย	๕
สมมุติฐานในการวิจัย	๑๕
ค่านิยมของการวิจัย	๑๖
ข้อจำกัดของการวิจัย	๑๗
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๑๗
๒. ห้องสมุดประชาชน	๑๘
ความหมาย	๑๘
วัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน	๒๐
การบริการของห้องสมุดประชาชน	๒๑
ห้องสมุดประชาชนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ	๒๒

ห้องสมุดประชาชนระยะแรกตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๕ - พ.ศ. ๒๔๗๑	๒๓
ห้องสมุดประชาชนระยะที่สองตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๓ - พ.ศ. ๒๔๘๕	๒๕
ห้องสมุดประชาชนในระยะที่สาม พ.ศ. ๒๔๘๕ - พ.ศ. ๒๕๑๖	๒๖
ห้องสมุดประชาชนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ยุคปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๑ - พ.ศ. ๒๕๒๖)	๓๒
การตั้งห้องสมุดประชาชนเป็นสถานศึกษา	๓๒
การจัดตั้งศูนย์การศึกษาประชาชน	๓๓
การตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียน	๓๕
งานห้องสมุดประชาชนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปัจจุบัน	๓๘
ห้องสมุดประชาชน	๓๘
ห้องสมุดเคลื่อนที่	๔๖
ห้องหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	๔๘
ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่	๕๘
การดำเนินงานห้องสมุด	๕๒
บุคคลากร	๕๔
งบประมาณ	๕๕
อาคารสถานที่	๕๕
กรรณิการ	๕๘
หนังสือและวัสดุการอ่าน	๕๘
บริการ	๖๑

ผู้ใช้ห้องสมุด	๖๕
๓. วิธีดำเนินการวิจัย	๖๕
กลุ่มตัวอย่าง	๖๕
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๖
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๕
วิธีการสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๐
๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๔
สมมุติฐานที่ ๑	๘๖
สมมุติฐานที่ ๒	๘๖
สมมุติฐานที่ ๓	๘๕
ข้อสันนิษฐาน	๑๐๐
๕. อภิปรายผลการวิจัย สรุปผล และข้อเสนอแนะ	๑๑๗
อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๗
สมมุติฐานที่ ๑	๑๑๗
สมมุติฐานที่ ๒	๑๒๗
สมมุติฐานที่ ๓	๑๓๒
ข้อสันนิษฐาน	๑๓๓
สรุปผลการวิจัย	๑๕๓
ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุดประชาชนจังหวัด	
เชียงใหม่	๑๕๗
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	๑๖๐
บรรณานุกรม	๑๖๑
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	๑๗๐

ภาคผนวก ข	มาตรฐานของห้องสมุดสาธารณะ	๑๘๓
ภาคผนวก ค	สูตร χ^2 และ t- test	๑๘๒
ประวัติผู้วิจัย	๑๘๕

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

๑	จังหวัดที่มีศูนย์การศึกษาอันอกโรงเรียน.....	๔๓
๒	รายชื่อห้องสมุดประชาชนจังหวัดพร้อมควยขนาด และลักษณะอาคาร	๔๔
๓	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	๔๖
๔	ความแตกต่างระหว่างอายุของผู้ใช้ และไม่ใช้ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่	๔๕
๕	ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของผู้ใช้ และไม่ใช้	๔๗
๖	ความแตกต่างระหว่างระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเชียงใหม่ ของผู้ใช้และไม่ใช้	๔๘
๗	ความแตกต่างในด้านอาชีพของผู้ใช้และไม่ใช้	๔๘
๘	ความแตกต่างระหว่างรายได้ของผู้ใช้และไม่ใช้	๕๐
๙	ความแตกต่างด้านกรทราบว่ามีห้องสมุดประชาชนจังหวัด เชียงใหม่ของผู้ใช้และไม่ใช้	๕๒
๑๐	ความแตกต่างระหว่างระยะทางจากที่อยู่อาศัยถึงห้องสมุด ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่	๕๓
๑๑	ความแตกต่างระหว่างความทันสมัยของกลุ่มผู้ใช้และไม่ใช้ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่	๕๔
๑๒	กลุ่มผู้ใช้ที่มีทัศนคติที่คัดค้านห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่..	๕๕

๑๓	สาเหตุที่ผู้ไม่ใช้ไม่ไปใช้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่	๕๘
๑๔	แหล่งที่มาของข้อสันเทถ์กริ่งแระกว่ายห้องสมุดประชาชน จังหวัดเชียงใหม่	๕๘
๑๕	ความถ้ของการไปใช้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ของผู้ใช้	๑๐๐
๑๖	จุดประสงค์ในการใช้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ของผู้ใช้	๑๐๑
๑๗	บริการที่ทอการให้ม้ในห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่	๑๐๒
๑๘	ความถ้ของการให้ม้ห้องสมุดเอกชนที่	๑๐๓
๑๙	การรับทราบเกี่ยวกับมุมเด็กและห้องของเล่นเด็ก.....	๑๐๔
๒๐	การรับทราบเกี่ยวกับห้องโสตทัศนูปกรณ.....	๑๐๕
๒๑	การรับทราบเกี่ยวกับบริการคอบค้ถามและชวยการ กนควา	๑๐๖
๒๒	ความรู้สึกของผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ทคอบบริการของห้องสมุด ประชาชนเมื่อได้รับทราบว่ามีบริการเด็ก บริการโสตทัศน ูปกรณและบริการคอบค้ถามและชวยการกนควา	๑๐๗
๒๓	แสดงล้ค้กับความสำคัญองบริการค้ถามค้าง ๆ ของ ห้องสมุด.....	๑๐๘
๒๔	แสดงล้ค้กับความสำคัญองวิศกการอ่านในห้องสมุด.....	๑๐๘
๒๕	จำนวนสมาชิกในบ้านของผู้ไม่ใช้ทเคยใช้ห้องสมุดอน นอกเหนือจากห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่.....	๑๑๐

ตารางที่

หน้า

๒๖ การฝากยืมหนังสือของผู้ไม่ใช้	๑๑๑
๒๗ ความต้องการไปใช้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ของผู้ไม่ใช้	๑๑๒

รายการแผนภูมิ แผนผัง และแผนที่ประกอบ

แผนภูมิที่

หน้า

๑ การบริหารงานห้องสมุดประชาชนของกรมการศึกษา นอกโรงเรียน	๓๗
๒ การดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่	๕๓

แผนผังที่

๑ แผนผังห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่	๕๗
---	----

แผนที่

๑ แผนที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่	๗๑
-------------------------------------	----

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย